

28 September 2011

DOCUMENT
C-M(2011)0069 (NO-OVERVIEW)

(Oversatt fra engelsk)

NATO-GJENNOMGANG AV FORSVARSPOLITIKK, STYRKEPLANER OG RESSURSANVENDELSE 2010/2011

NORGE

OVERSIKT

1. Norges forsvars- og sikkerhetspolitikk er som før innrettet på å trygge og fremme nasjonale og kollektive sikkerhetsinteresser gjennom tett samarbeid med andre land, særlig gjennom NATO, men innenfor et overordnet FN-rammeverk. Det er lagt større strategisk vekt på den nordlige landsdelen og tilstøtende farvann, noe Norge også setter inn i et bredere allianseperspektiv. Langtidsplanen 2009–2012 er fortsatt rettesnoren for utviklingen av Norges væpnede styrker. Omstruktureringen av Forsvaret som planen legger opp til, er på det nærmeste fullført. Hovedvekten i omleggingen ligger nå på kvalitetsforbedringer i Norges forsvarskapasitet. Det er et sentralt mål å øke andelen styrker som kan bidra i operasjoner også utenfor landets grenser. Det er viktig at styrkebidrag også kan opprettholdes over tid. Videre utvikling av slike styrker med høy kvalitet og god samvirkeevne er fortsatt en prioritert oppgave. Den nasjonale forsvarsplanleggingsprosessen og koordineringsmekanismen er forbedret og brakt mer på linje med forsvarsplanleggingsprosessen i NATO.

2. Norge legger vekt på en helhetlig, integrert tilnærming til alle operasjoner og vil også stille med sivile bidrag til stabilisering og gjenoppbygging. Nasjonale retningslinjer tillater ikke at sivile kapasiteter beregnet på stabiliserings- og gjenoppbyggingsoppgaver inngår i en militær kontingent, men militære enheter kan ledsages av enkeltstående sivile eksperter. Norge trekker et klart skille mellom militære og sivile bidrag; Forsvarsdepartementet er ansvarlig for den militære delen av en operasjon, Utenriksdepartementet for den sivile. Det er opprettet et interdepartementalt organ som skal samordne arbeidet med å stille militære og ikke-militære kapasiteter til disposisjon for NATO-operasjoner.

3. Norge har opprettholdt rundt ti prosent (ca. 800 personer) av sine samlede oppgitte landstyrker engasjert i operasjoner de siste to årene (2009–2011). Hæren har vært en stabil bidragsyter til rotasjonene i NRF (NATOs reaksjonsstyrke), men denne aktiviteten er trappet betydelig ned for å gi økt prioritet til ISAF-operasjonen. Sjøforsvaret hadde én fregatt med i EU-operasjonen Atlanta fra august 2009 til januar 2010 og stiller spesialister til rådighet for ISAF. I tillegg deltok ett minerydderfartøy (MCMV) i NRF 2009/2 og NRF 2010/2. Luftforsvarets operative bidrag bestod i perioden av helikoptre til medisinske

evakueringsoperasjoner i ISAF – to i 2009 og ett i 2010. Luftforsvaret har bidratt med seks F-16 kampfly til NATO-operasjonen i Libya og deltar nå med ett maritimt patruljefly i operasjon Ocean Shield. En medisinsk behandlingsenhet i såkalt rolle 2 er utplassert i Afghanistan, og et feltsykehus avsluttet sitt oppdrag i mai 2010 etter å ha vært utplassert i Tsjad.

4. Landstyrkene fortsetter omleggingen mot flere styrker som også kan brukes utenfor landets grenser, og kan stå i slike operasjoner over tid. Andelen landstyrker som kan påta seg alle oppdrag for alliansen, er økende og overgår NATOs målsettinger. Landstyrkene er fortsatt til en viss grad avhengige av reservemanskaper for å kunne sendes utenlands, og en viss bekymring gjør seg gjeldende med hensyn til tilstrekkelig tilgang på regulære mannskaper til å oppfylle rotasjonene på lengre sikt. Heimevernet er fortsatt i hovedsak innrettet mot nasjonale oppgaver og forsvar av hjemlig territorium, men bistår Hæren ved å etablere og lære opp frivillige enheter for utenlandsinnsats. Ifølge analysen av landstyrkene (ekskludert Heimevernet) bestod disse i 2010 totalt av 8368 personer. Av disse var 4246 (50,7 %) også tilgjengelige for operasjoner i utlandet og 900 (10,8 %) kunne opprettholdes over tid. Påbegynt og planlagt modernisering vil gjøre de norske hærstyrkene mer effektive i strid og forbedre evnen til å gå inn i høyintensitetsoperasjoner på selvstendig grunnlag, men enkelte svakheter gjenstår.

5. Den betydelige moderniseringen av det norske sjøforsvaret har resultert i at en betydelig bredde av kapasiteter med evne til å inngå i operasjoner står til rådighet. Særlig vil nye fregatter med helikoptre om bord, støttet av Sjøforsvarets logistikkskip, gi betydelig økt operasjonsevne på en rekke sjøstridsområder når de er fullt operative om ca. fire år. Nye Skjold-klasse fartøyer med avansert utrustning for innsats mot overflatefartøyer og i sikkerhetsoperasjoner i kystnære farvann vil innen 2013 kunne delta i operasjoner langt fra Norge. Pågående modernisering av eksisterende ubåter og minerydderfartøyer vil også gi økt evne til etterretning og styrkebeskyttelse. Noen få svakheter gjenstår, blant annet mangelen på en langtrekkende kapasitet for sjøbasert luftvern. En kapasitet for presisjonsangrep mot bakkemål med missiler vil fortsatt bare finnes hos Luftforsvarets F-16. Fredstidsbemanningen på norske marinefartøyer er tilstrekkelig til å oppfylle det nasjonale ambisjonsnivået i henhold til langtidsplanen, men aktivering av enheter i tilfelle krise, krig eller operasjoner vil kreve en oppbyggingsperiode tilsvarende den fastsatte beredskapstiden.

6. Luftforsvaret har en moderne og effektiv kampflyflåte som vil bli ytterligere forsterket med den kommende anskaffelsen av F-35. Dagens mobile støttekapasiteter kan imidlertid i noen situasjoner begrense Norges evne til å sende og opprettholde luftkapasiteter utenlands over tid. Norge støtter seg derfor på flernasjonale ordninger for å kunne mønstre enkelte støtteelementer når det kreves; dette anses som en positiv utnyttelse av multinasjonale løsninger som anbefales i NATOs "Smart Defence"-initiativ. Norge bør fortsette å utnytte EPAFs "Expeditionary Air Wing" luftvingkonsept for å ha tilgang til de nødvendige ordningene slik at all nødvendig støtte kan ytes ved deltakelse i utenlandsoperasjoner. Et bredt spekter av systemer til egenbeskyttelse og elektronisk krigføring for kampfly og støttefly er tilgjengelig. Norge planlegger ikke å anskaffe noen nasjonal kapasitet for etterfylling av drivstoff i luften, og heller ikke ubemannede luftfartøyer av typen MALE UAV ("medium-altitude long-endurance unmanned aerial vehicle"). For å veie opp for denne mangelen bør Norge utnytte muligheter for å anskaffe en kapasitet for etterfylling av drivstoff i luften i en multinasjonal sammenheng eller gjennom bilaterale avtaler med andre land. Norge vil være klar til å vurdere deltakelse i flernasjonale løsninger på disse og andre områder i forbindelse

med de flernasjonale samarbeidsmulighetene det arbeides med i NATO, og i lys av de forslagene som allierte staber er i ferd med å utarbeide i forbindelse med dette. Videre oppfordres Norge til å revurdere sin beslutning angående anskaffelse av MALE UAV eller lignende kapasiteter i lys av det potensialet disse ressursene har til også å utføre overvåkningsoppgaver i forbindelse med den nye vektleggingen av nordområdene. Ifølge analysen av luftstyrker hadde Norge i 2010 i alt 88 luftfartøyer (unntatt luftfartøyer i lagring samt opplærings-, VIP-, aerobattikk- og glidefly). Av disse var 36 (40,9 %) også tilgjengelige for operasjoner i utlandet, ni (10,2 %) kunne opprettholdes over tid.

7. Norge forbedrer stadig sin kapasitet for å understøtte styrkene. C3 har tilstrekkelig kapasitet som vil bli ytterligere forbedret gjennom gradvis innføring av nettverksbaserte kapasiteter. Norge har også avanserte data- og informasjonssikringskapasiteter.

8. Norge kan innhente og levere strategisk og operativ etterretningsinformasjon, men en viss mangel med hensyn til utstyr for å sikre ønsket situasjonsbevissthet gjenstår på brigadenivå og høyere, som følge av mangelen på mer avanserte UAV-er. Funksjoner for automatisert utveksling av operativ etterretningsinformasjon forventes oppnådd gjennom deltakelse i NATOs program for felles etterretning, overvåkning og oppklaring (ISR) basert på multisensor luft-bakke-systemer ("NATO Multi-sensor Aerospace-Ground Joint ISR Interoperability Coalition programme").

9. Norge har utviklet en robust strategisk lufttransportkapasitet for å kunne forflytte sine styrker og kapasiteter over større avstander gjennom en kombinasjon av militære og kommersielt tilgjengelige ressurser, og gjennom multinasjonale ordninger. Fire nye C-130J vil gjøre landet enda mindre avhengig av andre nasjoner og kommersielle tjenester.

10. Mobile støtteelementer er i første rekke optimalisert for å støtte norske kontingenter; støtte til langvarig deltakelse i utenlandsoperasjoner vil bli ivaretatt på grunnlag av en kombinasjon av nasjonale ressurser, multinasjonale avtaler og kontrakter med kommersielle aktører. Tiltak for å øke antall medisinske eksperter er på plass. Norge benytter seg fortsatt av multilaterale løsninger og bilaterale ordninger for å styrke sine støttekapasiteter, også medisinske, ved langvarige operasjoner.

11. Noen begrensninger innenfor luftvern og CBRN-forsvar vil gjøre norske kontingenter sårbare i enkelte fiendtlige miljøer.

12. Som andel av BNP gikk Norges forsvarsutgifter ned fra 1,9 % til 1,7 % mellom 2005 og 2009. De forventes å holde seg på dette nivået i 2010, altså under de 2 % av BNP som er alliansens politiske måltall. Utgiftene til materiellinvesteringer beregnes å ha utgjort 18,1 % av forsvarsutgiftene i 2010 og forventes å komme opp i 20,7 % i 2011. NATOs politiske måltall er 20 %. Til tross for finanskrisen og den økonomiske nedgangen er Norge i en sterk finansiell stilling sammenlignet med de fleste alliansepartnerne. Norge må derfor anses å være i stand til å finansiere sine forsvarsplaner og andre NATO-behov som ennå ikke er inkludert i de nasjonale planene.

13. De reelle forsvarsutgiftene bør økes gradvis i retning av de 2 % av BNP som er fastsatt i alliansens politiske måltall. Det bør brukes mer ressurser på å utbedre påviste svakheter, inkludert en styrking av kapasitetene til etterretning, overvåkning, mållokalisering

og oppløring gjennom for eksempel anskaffelse av kapasiteter som MALE UAV, slik det tas til orde for i NATOs styrkemål. Videre bør Norge gjennomgå sin personellinnretning og øke antall personer som kan delta i utenlandsoperasjoner, for derved å styrke evnen til å veksle mellom og opprettholde operative enheter over tid. I tillegg er det behov for å øke antall fagfolk på noen områder for å minske risikoen for at moderniseringsprosjekter forsinkes. I denne forbindelse bør Norge også vurdere å anskaffe hyllevareprodukter i større grad fremfor å utvikle løsninger i egen organisasjon. Dette for å redusere etterslepet i noen moderniseringsprosjekter som det ovennevnte behovet for fagfolk har medført.